

Voortgangsrapport 2016-2017

Natuurpunt CVN
Leren zit in onze natuur

Voortgangsrapport 2016-2017

Voorwoord

2016 was het eerste jaar waar Natuurpunt CVN vzw na de fusie van Natuurpunt Educatie vzw en het Centrum Voor Natuur- en Milieueducatie vzw (CVN) als eengemaakte fusievereniging operationeel was.

Alhoewel de integratie nog niet voor de volle honderd procent is gerealiseerd kunnen we met vreugde vaststellen dat de werking van het geheel nu reeds betere resultaten kan voorleggen dan de som van de vroegere onafhankelijke delen.

Vol goede moed zullen we niet alleen de integratie nog verbeteren, maar zal ook werk gemaakt worden van een doorgedreven evaluatie en ontwikkeling in zowel aanbod als beleid met als doel een nog performantere kwaliteitsvolle innovatieve vormingsinstelling uit te bouwen.

Ingebed binnen de grootste natuurvereniging van Vlaanderen, steunend op een breed netwerk van reeds verbonden lokale afdelingen of samenwerking zoekende partners in het open netwerk, slaagt de steeds groeiende, met professionele steun, groep van vrijwilligers Natuurpunt CVN vzw erin zijn maatschappelijke, natuureducatieve opdracht ook op het terrein in te vullen. Blijvend inzetten op een duurzame samenwerking en innovatie zijn enkele van de garanties voor een toekomst met een nog efficiënter, professioneler resultaat.

Zowel het reeds gerealiseerde volume als de uitbouw van een veelbelovende toekomst kon en kan enkel tot stand komen dankzij de niet enkel waardevolle, maar vooral ook zeer gewaardeerde inzet van de vele vrijwilligers, de personeelsleden en de bestuurders. Met zijn allen in samenwerking met de minister en zijn administratie zullen we de uitdagingen opgenomen in het aangekondigde nieuwe decreet niet enkel aangaan, maar ook werk maken van een – ten voordele van mens en natuur – zo ideaal en performant als mogelijke vertaling in het aanbod voor totstandbrenging van onze maatschappelijke, educatieve opdracht.

Chris Vanderlinden
Voorzitter

Hugo Waeterschoot
Penningmeester

Inhoud

I.	Opbouw voortgangsrapport.....	5
II.	In de focus 2016-2017	5
III.	Strategische doelen, concrete realisaties en operationele plannen.....	6
A.	Opbouwen	6
1.	Alle professionele taken invullen met het bestaand personeelsbestand.....	6
2.	Medewerkers individueel coachen en evalueren op prestaties.....	7
3.	60% frontoffice, 30% backoffice en 10% kwaliteitszorg en innovatie.....	7
4.	Decentraal werken mogelijk maken.	8
5.	Aangepaste communicatie-instrumenten voor de werking en activiteiten.....	8
6.	Communicatie-instrumenten inzetten voor educatieve doeleinden.....	9
7.	De rol van de vrijwilliger binnen de instelling opwaarderen.	10
8.	Voor ondersteunende taken gebruik maken van de structuren van Natuurpunt.	10
B.	Presteren	11
1.	Aantal vormingsactiviteiten behouden, mits ruimte voor vernieuwing en garantie op kwaliteit.	11
2.	Een grote diversiteit aan vormingsactiviteiten aanbieden met duidelijke keuzes.	11
3.	De vormingsactiviteiten aanbieden aan een ruim en divers publiek, met speciale aandacht voor de moeilijker te bereiken doelgroepen.....	12
4.	Educatieve hulpmiddelen ter beschikking stellen waarmee vrijwilligers, organisatoren, partners en particulieren zelf aan de slag kunnen.	13
5.	Vormingscentra uitbouwen als multifunctionele locaties voor educatieve activiteiten.....	13
C.	Samenwerken.....	14
1.	De algemene vergadering versterken met netwerkpartners.....	14
2.	Het vrijwilligersnetwerk uitbreiden.....	14
3.	Nieuwe partnerschappen aangaan in diverse formules.....	15
D.	Innoveren.....	16
1.	Innovatie en kwaliteitszorg in de organisatie brengen door professionelen en vrijwilligers systematischer te betrekken bij de vernieuwingsinitiatieven.....	16
2.	Innovatie zoeken in sociale innovatie, culturele innovatie en de nieuwe mogelijkheden van de informatietechnologie.....	16
3.	Zorgen voor een duurzame kwaliteitsverbetering op het vlak van professionalisering, bestuurlijke participatie, vrijwilligersbegeleiding en ecologische bedrijfsvoering.....	17
E.	Besparen.....	17
1.	Jaarlijks een begroting in evenwicht opstellen.....	17
2.	Besparingen realiseren door de schaalvoordelen van de fusie te benutten.	18
3.	Nieuwe inkomsten halen uit de groei van activiteiten en vermarkten van educatieve producten en diensten.	18

4. Netwerkpartners worden ondersteund met financiële stimulansen voor educatieve activiteiten met een gewaarborgde kwaliteit.....	18
5. Externe projecten en opdrachten, ook Europese, indienen om doelen te realiseren die bijzondere inspanningen vragen en weinig of geen inkomsten genereren.....	19
6. Sponsormiddelen zoeken die bij voorrang gebruikt worden voor de aanmaak van educatief materiaal en investeringen.	20
IV. Decretale beoordelingselementen	20
1. De landelijke spreiding van het aanbod en/of het publiek	20
2. Het beleid ten aanzien van de deelnemers (bestaande en beoogde doelgroepen) en de link naar het communicatiebeleid.....	20
3. De samenwerking met de volkshogescholen	20
4. De zorg voor professionalisering en professionaliteit	20
5. Het aantal uren programma's	21
6. De netwerkvorming en samenwerking	21
7. De manier waarop invulling wordt gegeven aan de culturele functie	21
8. De manier waarop invulling wordt gegeven aan de gemeenschapsvormende functie...	21
9. De manier waarop in de werking rekening wordt gehouden met principes van integrale kwaliteitszorg	21
10. De aanpak van de diversiteit met specifieke aandacht voor interculturaliteit.....	22
11. Het engagement ten aanzien van de door de Vlaamse Regering geformuleerde beleidsprioriteiten	22
V. Overzicht bijlagen Voortgangsrapport 2016-2017 Natuurpunt CVN	23

I. Opbouw voortgangsrapport

Dit voortgangsrapport is opgebouwd volgens de voorschriften van de administratie. Het is een beknopt verslag, met vooral aandacht voor de resultaten en evaluatie van 2016 en de plannen voor 2017.

'In de focus' geeft een samenvatting met de belangrijkste bevindingen en vooruitzichten.

Nadien worden verslag en jaarprogramma samen gepresenteerd, met een directe verwijzing naar de strategische doelen van het beleidsplan 2016-2020. Detailgegevens over programma's en publieksbereik worden aangeleverd via SISCA (Sector Informatie Sociaal-Cultureel volwassenenwerk en Amateurkunsten).

In het laatste deel wordt ingegaan op decretale beoordelingselementen, voor zover deze niet al aan bod kwamen in het verslag.

II. In de focus 2016-2017

2016 was het eerste jaar van de beleidsperiode 2016-2020 en tevens het eerste werkingsjaar van de fusievereniging Natuurpunt CVN.

In 2016 zijn de doelstellingen globaal gezien gerealiseerd. De prestaties zijn zelfs al in het eerste jaar van de fusie beter dan de opgetelde vroegere resultaten van de twee fusieverenigingen. Ook de financiële uitkomsten zijn geruststellend. De uitgaven waren perfect ingeschat en werden onder controle gehouden. De inkomsten waren hoger dan voorzien. Dat laatste verklaart het positief saldo.

De realisatie van sommige strategische doelen in het bijzonder, vooral deze rond innovatie en kwaliteitszorg, hebben wel nog te lijden onder de overgang en daarmee gepaard gaande onzekerheden. De fusie is technisch gezien wel afgerond, maar integratie vraagt tijd.

Wellicht moet al in 2018 de voorbereiding starten van een nieuw beleidsplan in een nieuw beleidskader. Om voldoende tijd te kunnen nemen en goed voorbereid te zijn, is er voor gekozen om nu al de functies (leerfunctie, culturele functie, gemeenschapsvormende functie) te bepalen waarop in de toekomst zal worden ingezet en deze alvast te versterken binnen de contouren van het lopende beleidsplan.

In 2017 zal - ten gevolge van een pensionering - een nieuwe directeur in dienst treden. Met het oog op continuïteit is een overlap voorzien met de huidige directeur.

III. Strategische doelen, concrete realisaties en operationele plannen

A. Opbouwen

1. Alle professionele taken invullen met het bestaand personeelsbestand.

2016 verslag

- Er zijn geen personeelwissels doorgevoerd, enkel tijdelijke uitbreidingen voor projecten met externe financiering.
- In functie van de meerjarenbegroting is een personeelskader vastgelegd op basis van het huidige bestand.

2017 operationele doelen

- 'Overtallig' backoffice personeel ten gevolge van de fusie laten overnemen door Natuurpunt vzw.

In 2017 is dat al het geval voor de communicatiemedewerker. De loonkost wordt wel in mindering gebracht op de dotatie vanwege Natuurpunt vzw. Het effect op de begroting is dan ook minimaal.

- Een deeltijds medewerker (0,5 VTE) inzetten voor vrijwilligersopleidingen.

Hier staat een vergoeding van Natuurpunt vzw tegenover van 30.000€.

- Een nieuwe directeur zoeken om in het najaar (september) de taken over te nemen.

De overlap met de huidige directeur die op pensioen gaat op 30/4/2018 wordt gefinancierd door het intern bestemd fonds voor tewerkstelling. De procedure (eerst intern, vervolgens extern) is gestart eind 2016. De gekozen kandidaat kan effectief in dienst treden in mei 2017.

- (Extra) personeel voorzien voor de projectwerking

Extra personeel is voorzien voor het project voedselbos ($\frac{1}{5}$ VTE) en $\frac{4}{5}$ VTE voor de werking rond het Bosmuseum. Hier staan inkomsten tegenover van respectievelijk de provincie West-Vlaanderen, provincie Vlaams-Brabant en het Vlaams gewest (Natuurinvest).

Voor het eigen project rond jeugdwerking is $\frac{4}{5}$ VTE personeelsinzet nodig. Het jeugdproject zal worden gerealiseerd met verschuivingen en uitbreidingen bij de medewerkers in dienst. In de uitvoering van de jeugdwerking ligt de focus op intergenerationeel leren binnen de gezinscontext.

2. Medewerkers individueel coachen en evalueren op prestaties.

2016 verslag

- De coaching en evaluatie van de medewerkers stond nog sterk in het teken van de fusie en de noodzakelijke herschikking van de takenpakketten.

In de loop van het jaar is het organogram aangepast en zijn teamverantwoordelijken aangeduid.

- Bij de functioneringsgesprekken is een individuele prestatienorm afgesproken.

De individuele prestaties werden tussentijds geëvalueerd bij de halfjaarlijkse budgetcontrole.

- Er is extra aandacht besteed aan interne vorming. Gemiddeld hebben de medewerkers 3 werkdagen besteed aan eigen vormingen.

2017 operationele doelen

- De functieprofielen en taakomschrijvingen verder verfijnen en zo nodig aanpassen in het licht van de veranderingen (opvolging directeur, opdrachten rond kadervorming, project jongeren) en de prioriteiten in het vooruitzicht van het nieuwe decreet.

- De taken van de educatieve medewerkers duidelijker opdelen per functie (leerfunctie, culturele functie, maatschappelijke functie).

Hiermee willen we vooruitlopen op de hervorming van het beleid.

- In dezelfde context de individuele vormingsbehoeften herbekijken.

Van elke medewerker zal een behoefteprofiel worden opgesteld. Daarin wordt onderscheid gemaakt tussen vorming in functie van technische vaardigheden (bijv. IT), (zelf)ontwikkeling en inhoudelijke expertise.

3. 60% frontoffice, 30% backoffice en 10% kwaliteitszorg en innovatie.

2016 verslag

- Hieraan is voldaan door het doorschuiven van ondersteunende medewerkers naar Natuurpunt.

2017 operationele doelen

- De verhouding nog verbeteren door het doorschuiven van 'overtalig' personeel, die uitsluitend of in hoofdzaak backoffice-taken vervullen.

Door het doorschuiven wordt tegelijk efficiëntiewinst beoogd in de overheadtaken.

- De inzet in innovatie en kwaliteitszorg sterker bewaken.

Hiervoor zal o.a. een samenwerking aangegaan worden met onze zusterorganisatie IVN in Nederland en met Natuurpunt vzw.

4. Decentraal werken mogelijk maken.

2016 verslag

- De medewerkers konden terecht op vijf secretariaten en werkplekken ('hubs') in Turnhout, Antwerpen, Brugge, Mechelen en Hasselt. Vooral door de educatieve medewerkers werd er veel thuis gewerkt.

2017 operationele doelen

- Verminderen van het aantal permanente secretariaten.

De kosten verbonden aan het openhouden van meerdere secretariaten wegen niet op tegen de voordelen. Er zijn niet alleen huur en energie, ook het verzorgen van permanentie op verschillende locaties is een kostenfactor. Na afloop van het huurcontract in oktober 2017 wordt het secretariaat van Antwerpen gesloten. Het huurcontract in Brugge wordt herbekeken.

Turnhout blijft behouden als hub, naast de functie als educatief centrum en museum. De centrale diensten (directie, staffuncties) verhuizen naar de maatschappelijke zetel in Mechelen. Op het centrale secretariaat van Natuurpunt te Mechelen bouwen we een werkplek uit waar 4 à 5 collega's terecht kunnen.

- Zoeken en experimenteren met nieuwe vormen van (samen)werken in teams.

De maandelijkse dienstvergadering, teamoverleg en intern vormingsmoment zullen worden geëvalueerd. Rond concrete onderwerpen kan er ook tussentijds samengekomen worden.

- Bijkomende initiatieven nemen om de samenhang en het teamgevoel te vergroten.

We houden een 2-daags planningsconclaaf voor de zomervakantie. Co-creatief samenwerken rond concrete dossiers zal worden aangemoedigd.

5. Aangepaste communicatie-instrumenten voor de werking en activiteiten.

2016 verslag

- Website, e-zine, facebook zijn op punt gesteld. Voor folders en ander drukwerk werden sjablonen gemaakt.

Voor de contacten met het brede publiek, vrijwilligers, cursisten en partners zijn verschillende communicatie-instrumenten ingezet. De nadruk ligt op de digitale communicatie die sterk in belang is toegenomen. Drukwerk blijft beperkt tot de verspreiding van folders en affiches en een eigen rubriek in Natuur.blad, het trimestriële tijdschrift van Natuurpunt (oplage 100.000).

De digitale e-zine Natuurpunt CVN flits wordt 8x per jaar in 6 (provinciale) edities verspreid bij 20.000 abonnees (16.500 in 2015, een toename van 20%). Daarnaast zijn nog 4 nieuwsbrieven verzonden met de programmatie (oplage 86.000).

De facebook van Natuurpunt CVN telde 1100 fans. Een aparte facebook voor museum en tuin Turnhout had 650 fans. Recent werd ook een facebookpagina opgestart rond de Zorgtuin Natuurgaard De Wending met momenteel 59 fans. De website van Natuurpunt CVN werd in 2016 64.000 keer bekeken. De activiteitenmodule werd 832.000 keer bekeken, waarvan 660.035 unieke paginaweergaven. Vergeleken met 2015 is dat meer dan een verviervoudiging.

- De collega's van Natuurpunt CVN kregen waar nodig individuele begeleiding in het overschakelen naar een gezamenlijk Google Drive systeem om het kwalitatief documentbeheer mogelijk te maken.

2017 operationele doelen

- Concrete taakverdeling met dienst communicatie van Natuurpunt uitklaren. Herverdeling van taken en rollen.
- Verdere optimalisering op basis van een evaluatie van het doelgroepenbereik (intern en extern).
- Opmaken en verspreiden van doelgroepspecifieke portfolio's.
- Organiseren van de bevraging van het open netwerk, vrijwilligers en bestuurders naar aanleiding van het nieuwe decreet.
- Om de procedure van aanvragen van vormingen en activiteiten te vereenvoudigen bieden we op de website een uitgebreide portfolio aan met een aangepast reservatiesysteem.

Specifiek naar gemeenten en provincies zijn al thematische portfolio's gemaakt (bijv. natuur en zorg). Dit zal worden uitgebreid o.a. in het kader van de samenwerking in het Project 'Gemeente voor de Toekomst' van de Bond Beter Leefmilieu.

6. Communicatie-instrumenten inzetten voor educatieve doeleinden.

2016: verslag

- Er zijn digitale leerplatformen opgezet voor cursisten en lesgevers, met name voor de vernieuwde cursus natuurgids.

Bestaande producten zoals het handboek van de natuurgidsencursus werden nog gebruikt, maar niet meer herwerkt.

2017: operationele doelen

- Projecten opzetten rond e-learning, op zich staand of bij voorkeur als onderdeel van andere educatieve producten.

Gelet op de technische specificiteit, zal hiervoor worden samengewerkt met derden (waaronder IVN in Nederland). Voorrang gaat naar het integreren in bestaande producten en activiteiten.

- Digitale communicatiemiddelen doelbewuster inzetten om 'blended learning' te faciliteren (functioneel gebruik makend van leerplatform, blog, facebook).
- Grotere betrokkenheid en gebruik maken van het vaktijdschrift Natuur.focus voor educatieve doeleinden.

Natuurpunt CVN heeft een vertegenwoordiger in het redactieteam van Natuur.focus en Natuur.oriolus. Natuur.focus heeft een behoorlijke oplage van 5000 betalende abonnees en is één van de weinige vaktijdschriften in Vlaanderen voor inhoudelijke bijdragen over natuur(educatie). Er is in 2016 ook meegewerkt aan een colloquium naar aanleiding van het 15-jarig bestaan van het tijdschrift.

- We onderzoeken de mogelijkheid om evaluaties na elke cursus laagdrempeliger en geautomatiseerd te laten verlopen. We hopen zo meer evaluaties binnen te krijgen en zo krijgen we snel over alle vormingen heen een algemeen beeld over de kwaliteit ervan. Als nodig kunnen we dan kiezen voor de meer uitgebreide evaluaties zoals ze nu gebeuren.

7. De rol van de vrijwilliger binnen de instelling opwaarderen.

2016: verslag

- Binnen de raad van bestuur is een proces van bestuurlijke vernieuwing opgestart.
- Door de vrijwilligersdag te combineren met een (open) algemene vergadering is gepoogd om meer vrijwilligers te betrekken bij de strategische discussies.

2017: operationele doelen

- De bestuurlijke vernieuwing verder doorvoeren.
- Het netwerk van educatieve werkgroepen uitbreiden tot een volwaardige structuur.

Dit is een belangrijke doelstelling met het oog op de nieuwe structuur vanaf 2020. Hiervoor zal ook de rol van werkgroepenconsulent een aangepaste invulling krijgen.

- De betrokkenheid van de leden vergroten in de algemene vergadering.

Hiervoor wordt de voorjaarsvergadering opgevat als een open algemene vergadering en ingebed in de Natuurpunt CVN-ontmoetingsdag.

- Een lesgeverspool uitbouwen voor de cursussen (natuurgidscursus en andere).

Veel aandacht zal gaan naar de eigen inbreng (co-creatie en zelflerende netwerken) van de lesgevers.

8. Voor ondersteunende taken gebruik maken van de structuren van Natuurpunt.

2016: verslag

- De diensten die Natuurpunt levert aan de vormingsinstelling werden geëvalueerd. In hoofdzaak betekende dit een voortzetting van de overheaddiensten verleend aan Natuurpunt Educatie.
- De meeste inspanningen en aanpassingen betroffen communicatie (website, nieuwsbrieven).
- Er is gestart met het bijeenbrengen van de bestandssystemen van Natuurpunt Educatie en CVN.
- Het systeem van onkostenvergoedingen en facturen is geoptimaliseerd.

2017: operationele doelen

- De taken herverdelen met de dienst communicatie van Natuurpunt.
- Een grotere centrale ondersteuning bekomen voor facility (huisvesting, mobiliteit), gekoppeld aan efficiëntie en kwaliteit (verminderen van de ecologische voetafdruk).

B. Presteren

1. Aantal vormingsactiviteiten behouden, mits ruimte voor vernieuwing en garantie op kwaliteit.

2016: verslag

- In 2016 werden net geen 9000 subsidieerbare educatieve uren gepresteerd. 8759,5 uren is 2% meer dan 8564, de opgetelde uren van CVN en Natuurpunt Educatie in 2015. De gerealiseerde uren zijn verdeeld over:

- 39% Cursussen (natuurgids, vrijwilligersopleidingen, biodiversiteitscursussen)
- 8% Meerdaagse activiteiten (reizen, bushcraft)
- 53% Losse activiteiten (excursies, lezingen, bezoeken)

Het aantal programma's bedroeg 1978, het aantal afzonderlijke sessies ('dagdelen') binnen de programma's 2706.

2017: operationele doelen

- Het aantal subsidieerbare educatieve uren behouden.
- Inzetten op kwalitatieve groei (innovatie, doelgroepen, thema's).

2. Een grote diversiteit aan vormingsactiviteiten aanbieden met duidelijke keuzes.

2016: verslag

- De vooropgestelde doelstellingen werden gerealiseerd:
 - Cursussen Natuurgids (3 à 5 per provincie), natuurverkenner en natuurbeheer 112 natuurgidsen, 322 natuurverkenners en 74 natuurbeheerders werden opgeleid.
 - Biodiversiteitscursussen (vooral de vraag naar lange cursussen was opvallend)
 - Uitbouw van 2 cursussen voedselbos (regio Brugge).
 - Realisatie van 5 klimaatgidscursussen 114 klimaatgidsen werden opgeleid.
 - Opbouw van een natuurzorgtuin op basis van co-creatie aan woonzorgcentrum De Wending (Turnhout): meer dan 50 natuuractiviteiten waaronder werkdagen in de zorgtuin, het begeleiden van bewonersraden en wandelingen

- Laten doorgroeien van het Groot Bushcraft weekend van 200 deelnemers naar 400 deelnemers. De inhoud van dit weekend is volledig op grond van 'skill sharing', dus inbreng van de deelnemers.

Het aantal deelnemers op het Groot Bushcraft weekend bedroeg 465.

2017: operationele doelen

- Vooropgestelde doelstellingen vastleggen en realiseren voor:
 - Cursussen natuurgids en natuurverkenner (3 à 5 per provincie)
 - Cursussen natuurbeheer (min. 1 per provincie)
 - Vrijwilligersopleidingen: opleiding lesgevers, nascholing gidsen.
- Bij biodiversiteitscursussen:
 - vooral inzetten op lange cursussen
 - nieuwe initiatieven opzetten met vrijwilligers (train the trainer) voor bestaande en nieuwe cursussen
 - cursussen indelen in niveaus (beginnerscursussen met vrijwilligers, gevorderden met professionele lesgevers).
- Klimaat en EDO: klimaatcursussen in de provincies en in enkele steden, voedselbos.
- Beleving: bushcraft en verwante initiatieven opnemen in het jeugd project.
- Natuur en welzijn: werken rond natuureducatie met en voor senioren o.a. in zorgtuinen.

3. De vormingsactiviteiten aanbieden aan een ruim en divers publiek, met speciale aandacht voor de moeilijker te bereiken doelgroepen.

2016: verslag

- Het gemiddeld aantal deelnemers aan de activiteiten was 20.

In 2016 zijn ongeveer 175.180 deelnemersuren georganiseerd.

- Natuurpunt CVN is toegetreten tot het Fonds voor vrijetijdsparticipatie.

Hierdoor hebben we de deelname aan activiteiten (cursussen, museum) meer betaalbaar gemaakt voor mensen met een beperkt inkomen. Hiervan is reeds meermaals gebruik gemaakt in 2016.

2017: operationele doelen

- Om de financiële drempel laag te houden, de deelnemersbijdragen niet verhogen. Voor de economische leefbaarheid wordt gestreefd naar voldoende deelnemers en het onder controle houden van de uitgaven.

In 2017 worden de deelnemersprijzen niet verhoogd. Ook niet voor de partners die zelf organiseren. De prijszetting voor 2018 zal worden bekeken en beslist voor het zomerverlof.

- Samenwerken met BBL in het project Gemeente voor de Toekomst, een samenwerking met lokale besturen.

Gemeente voor de Toekomst, het activiteitenplatform steden en gemeenten wil transitie op het lokale niveau versnellen. Hierin werken 21 NGO's samen die actief zijn in verschillende transitievelden (o.m. duurzaam wonen- en bouwen, duurzame mobiliteit, participatie en educatie).

- Projecten verderzetten of initiëren met bijzondere doelgroepen (gevangenen, asielzoekers)

4. Educatieve hulpmiddelen ter beschikking stellen waarmee vrijwilligers, organisatoren, partners en particulieren zelf aan de slag kunnen.

2016: verslag

- Bij de hervorming van de natuurgidsencursus zijn de leerplatformen sterk uitgebouwd.

2017: operationele doelen

- Digitale leerplatformen inzetten voor diverse toepassingen.
- Opzetten van uitleensysteem voor educatief materiaal met inbegrip van tentoonstellingen.
- Gebruiksvoorwaarden opstellen voor het ter beschikking stellen van educatief materiaal

Omdat ook Natuurpunt Studie uit te lenen educatief materiaal heeft, zal dit gebeuren in samenwerking.

- Lespakketten uitwerken en ter beschikking stellen van lesgevers.

Deze zijn nu al beschikbaar voor de natuurgidsencursus en de verkennerscursus. Ze zullen ook worden gemaakt voor de laagdrempelige biodiversiteitscursussen.

5. Vormingscentra uitbouwen als multifunctionele locaties voor educatieve activiteiten.

2016: verslag

- In het Natuurpunt Museum zijn een groot aantal educatieve activiteiten doorgegaan, cursussen, tentoonstellingen, publieksactiviteiten en bezoeken.

Er zijn meer dan 2000 bezoekers geteld, zowel losse bezoekers als deelnemers aan activiteiten. Vooral Schatten van vlieg, het zomers initiatief van CultuurNet was zeer succesvol met meer dan 400 deelnemers.

- Het Natuurpunt Museum met de bijhorende ecologische tuin sleepte een special achievement certificaat in de wacht in de Europese wedstrijd Entente Florale.

De internationale jury vond het belangrijk dat een relatie gelegd werd tussen natuur en erfgoed en waardeerde ook de bijzondere aandacht die in de tuin en het museum gaat naar nieuwe thema's en uitdagingen, zoals klimaatverandering en stadsnatuur.

2017: operationele doelen

- Een werkgroep van vrijwilligers en professionelen oprichten voor het uitwerken van een businessplan met focus op de culturele functie.
- Herinrichten van het museum, met meer aandacht voor de permanente collectie.

Samen met de herinrichting van het museum, zal ook de rest van het huis onder handen worden genomen. Zo moeten de scheuren hersteld worden die ontstaan zijn door bouwwerken (na afsluiten van het verzekeringsdossier). De trap en bovenste verdieping zullen worden opgesmukt om te kunnen verhuren aan derden.

- Organiseren van een colloquium rond het thema natuur en erfgoed.

Het colloquium is gepland in oktober en zal omkaderd worden met een aangepast educatief aanbod (bijv. organisatie cursus natuur en erfgoed).

- Inschakelen van bezoekerscentra en integreren van de gidsengroepen in het open netwerk.
- Bosmuseum: Door middel van een participatietraject met diverse externe actoren zal het aanbod aan publieksactiviteiten verder gediversifieerd worden.

C. Samenwerken

1. De algemene vergadering versterken met netwerkpartners.

2016: verslag

- Het werkveld van educatieve werkgroepen heeft positief gereageerd op de fusie. Het open netwerk en de algemene vergadering is uitgebreid met 14 nieuwe leden. Hierbij zitten ook 3 niet-traditionele gidsenorganisaties, onze bushcraftpartners.

2017: operationele doelen

- Voor de open algemene vergadering in het voorjaar partners uitnodigen rond een thema (natuur en jeugd).
- De Nederlandse zustervereniging IVN uitnodigen om intentie tot verdere samenwerking te bezegelen.
- Met de Gezinsbond bekijken we of een structurele samenwerking mogelijk is. Dit kan leiden tot een toetreding tot de algemene vergadering.

2. Het vrijwilligersnetwerk uitbreiden.

2016: verslag

- De vrijwilligerslijst van lesgevers en vaste cursusbegeleiders is bijgewerkt en geactualiseerd. We beheren deze in een databestand.

Eind 2016 waren er 258 individuele vrijwilligers die de laatste 3 jaar ingezet zijn in het kader van de cursus Natuurgids.

- Er zijn meerdere vrijwilligersvormingen georganiseerd voor lesgevers in het kader van de hervorming natuurgidsencursus.

2017: operationele doelen

- Uitbreiden van het lokale netwerk van ondersteunde werkgroepen en gidsengroepen. Hiervoor zullen we onder meer de educatieve werkingen binnen de Natuurpuntafdelingen en gidsenwerkingen van bezoekerscentra maximaal integreren in het netwerk.
- Nieuwe en bestaande lesgevers mobiliseren door het opzetten van specifieke initiatieven. De opleiding (en nadien coaching) van lesgevers is een belangrijk actiepoint voor de volgende jaren.

Binnen de natuurgidsencursus is er vooral een specifieke nood aan lesgevers voor de modules mens en natuur. Voor het rekruteren en vormen van lesgevers voor de les natuurbeleid is er een apart project in samenwerking met de dienst beleid van Natuurpunt. Dit kadert tevens in een grootschalig Europees project voor vorming en sensibilisatie (BNIP - Belgian Nature Integrated Project). Ook voor de natuurhistorische cursussen zetten we in op de opleiding van lesgevers. In 2017 voeren we een try-out uit voor de thema's planten en paddenstoelen. We kiezen ervoor om een selecte groep op te leiden en nog dit jaar in te zetten.

3. Nieuwe partnerschappen aangaan in diverse formules.

2016: verslag

- Buiten de uitbreiding van het open netwerk zijn hier weinig nieuwe initiatieven genomen. De meeste projecten waren samenwerkingen met overheden. Het samenwerken met zorginstellingen (Alfons Smet Residenties en Woon- en zorgcentrum De Wending) rond natuur en welzijn werd verder gezet.
- In 2016 werd een samenwerkingsovereenkomst met JNM afgesloten.
- In 2017 zijn opnieuw contacten gelegd met buitenlandse zusterorganisaties, in het bijzonder IVN en Natuurmonumenten.

2017: operationele doelen

- Nieuwe partnerschappen aangaan in functie van de prioriteiten (bijvoorbeeld jeugdwerking samen met de Gezinsbond, opleiding van 50 Scouts leiding,...).
- De pas opgestarte internationale contacten voortzetten met het oog op concrete samenwerkingen en een deelname aan een Europees project.

De hernieuwde samenwerking met IVN zal worden vastgelegd in een formele samenwerkingsovereenkomst.

- Partners zoeken voor samenwerking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Hiervoor zal o.m. de werking rond het Bosmuseum worden ingezet. Een belangrijke partner hierbij is Vormingplus Citizenne. Toetreden tot het Netwerk Open Monumenten van Herita met Natuurpunt CVN, meer bepaald de site van het secretariaat, het Natuur.huis en het Natuurpunt Museum.

D. Innoveren

1. Innovatie en kwaliteitszorg in de organisatie brengen door professionelen en vrijwilligers systematischer te betrekken bij de vernieuwingsinitiatieven.

2016 verslag

- De hervorming van de natuurgidsencursus was het belangrijkste vernieuwingsinitiatief in 2016. Hierbij zijn professionelen en vrijwilligers intens betrokken geweest.
- Innovatie en kwaliteitszorg zijn vaste agendapunten bij het dienstoverleg.

2017 operationele doelen

- De vernieuwing van de cursussen en de uitbreiding van de lesgeverspool gebruiken om vrijwilligers systematisch te betrekken bij innovatie.
- Kwaliteitszorg versterken binnen de organisatie door de uitwerking van een kwaliteitshandleiding. Daarin worden alle processen en producten geëvalueerd en bijgestuurd of aangepast met het oog op vernieuwing en kwaliteitszorg.
- Co-creatie en interactiviteit integreren in de opleidingen.

2. Innovatie zoeken in sociale innovatie, culturele innovatie en de nieuwe mogelijkheden van de informatietechnologie.

2016 verslag

- De vernieuwing van de natuurgidsencursus bleef niet beperkt door een actualisering van de inhoud, maar vertrok bij de doelstellingen en had ook oog voor vorm en methode(n).

De hervorming van de natuurgidsencursus was in een aantal opzichten vernieuwend: sterkere betrokkenheid van de lesgevers (zowel bij de hervorming als bij de permanente update), veel meer aandacht voor didactiek (vrijwilligersopleiding), samenwerking als een bijkomende opdracht, invoeren van zelfevaluaties, toevoegen van een stagegedeelte. Daarnaast is ook de inhoud geactualiseerd en kregen nieuwe thema's een plaats: klimaatverandering, natuur en erfgoed.

2017 operationele doelen

- De gestarte omvorming van de natuurgidsencursus verder doorvoeren en aanvullen met nieuwe vormen (o.a. e-learning) en inhoud (o.a. keuzemogelijkheden, praktijklessen).
- Instapcursussen natuurverkenner doorlichten vanuit dezelfde doelstellingen.

- De community-vorming rond de natuurgids- en andere cursussen versterken en opvolgen.
- Actualiseren van de museumwerking vanuit de nieuw op te richten museumwerkgroep.

3. Zorgen voor een duurzame kwaliteitsverbetering op het vlak van professionalisering, bestuurlijke participatie, vrijwilligersbegeleiding en ecologische bedrijfsvoering.

2016 verslag

- in 2016 is gestart met een systematische doorlichting van alle werkprocessen met kwaliteitszorg als invalshoek.

De resultaten worden vastgelegd in een kwaliteitshandboek. Per onderwerp (processen en producten) worden beoordelingsparameters geformuleerd om kwaliteitsverbetering te kunnen monitoren.

2017 operationele doelen

- Verder uitwerken van het kwaliteitshandboek

Bij de doorlichting van werkprocessen is de cursusorganisatie een prioriteit. Daarnaast zullen bij voorrang ook de processen bekeken worden met een grotere impact op de ecologische voetafdruk van de vereniging (bijv. mobiliteit).

- Cursusevaluaties aanpassen aan vernieuwde aanpak.

De evaluaties worden uitgebreid om beter de effecten van de opleidingen te kunnen beoordelen, in het bijzonder van de vrijwilligersopleidingen.

- Deelnemen aan kwaliteitssysteem van Natuurpunt.

E. Besparen

1. Jaarlijks een begroting in evenwicht opstellen.

2016 verslag

- Er werd een begroting in evenwicht opgesteld zonder beroep te moeten doen op reserves.

Uit het jaarresultaat blijkt dat de uitgaven correct werden ingeschat. De inkomsten waren hoger dan verwacht. Deels door een onderschatting van de loonsubsidies, deels door projecten (die nog niet gekend waren bij de opmaak van de begroting) en deels door de betere prestaties.

2017 operationele doelen

- Een begroting indienen in evenwicht.

De kosten verbonden aan de vervanging van de directeur worden zoals voorzien in de meerjarenbegroting gedekt door het fonds voor tewerkstelling.

2. Besparingen realiseren door de schaalvoordelen van de fusie te benutten.

2016 verslag

- Bij de opmaak van de begroting was hier al rekening mee gehouden door de uitgaven van de fusieverenigingen niet generiek op te tellen.

De fusie heeft vooral een gunstige effect gehad op de prestaties en daardoor verworven extra inkomsten. Of dit structureel is, zal moeten blijken in 2017.

2017 operationele doelen

- Besparingen realiseren vooral in de huisvesting en facility.

De sluiting van het secretariaat in Antwerpen na het beëindigen van de huurceel in oktober 2017 zal vooral vanaf 2018 een substantiële besparing betekenen.

- Voor de bovenverdieping van het onderbenutte gebouw in Turnhout wordt een huurder gezocht, maar wellicht pas vanaf eind 2017.

3. Nieuwe inkomsten halen uit de groei van activiteiten en vermarkten van educatieve producten en diensten.

2016 verslag

- De inkomsten uit de groei van activiteiten was in 2016 ongeveer 50.000 euro hoger dan ingeschat.
- In de vermarkting van educatieve producten en diensten is geen grote groei gerealiseerd.

2017 operationele doelen

- In het jeugdjongerenproject zoeken naar nieuwe financieringsbronnen (zowel projectmatig als structureel).
- Verhuur van tentoonstellingsmateriaal optimaliseren.
- Vermarkten van educatieve hulpmiddelen (o.a. determinatiesleutels).

4. Netwerkpartners worden ondersteund met financiële stimulansen voor educatieve activiteiten met een gewaarborgde kwaliteit.

2016: verslag

- Er is een systeem uitgewerkt van 'bonussen' om de organisatie van kwalitatieve educatieve activiteiten aan te moedigen.

2017: operationele doelstellingen

- Het systeem van de bonussen toepassen.

Hiervoor is in 2017 een bedrag van 12.000€ voorzien in de begroting. Voor de afrekening van 2016 moest nog gewerkt worden met een forfaitaire verdeling. De administratieve last kan nog verminderd worden.

5. Externe projecten en opdrachten, ook Europese, indienen om doelen te realiseren die bijzondere inspanningen vragen en weinig of geen inkomsten genereren.

2016: verslag

- Belangrijke externe projecten waren de inrichting en educatieve omkadering van een natuurtuin bij een zorginstelling (Natuurgaard De Wending in Turnhout) en Voedselbos (West-Vlaanderen).
- Met Nederlandse partners is gezocht naar de mogelijkheden voor een Europees project.

2017: operationele doelen

- Projecten laten doorlopen in 2017.
- blijven inzetten op projecten en educatieve opdrachten voor het vernieuwen van het aanbod, het bereiken van nieuwe doelgroepen en voor het realiseren van extra inkomsten.

Voedselbos, onthaal Bosmuseum Groenendaal. Verwacht wordt dat nog andere projecten een vervolg krijgen (Natuurgaard De Wending).

- Cursussen klimaat en EDO aanbieden aan provincies en gemeenten.
- Zoeken naar nieuwe opportuniteiten. Hiervoor zal o.m. worden samengewerkt met IVN (Nederland).
- Nieuwe projectmiddelen vinden binnen het jongerenproject.
- Onder het project Natuurgaard Beernem en voedselbos Brugge in de basisschool de Tandem werden educatieve voedselbossen participatief ontworpen en aangelegd d.m.v. werkdagen. Verder zal er vrijwilligersvorming georganiseerd worden om in de toekomst het voedselbosconcept uit te dragen over de verschillende provincies.
- Nieuwe samenwerkingen worden aangegaan in Brugge (scholen, buurtwerkingen, zorgcentra, ondernemingen) om een educatief voedselbos aan te leggen door middel van cursussen en werkdagen.

6. Sponsormiddelen zoeken die bij voorrang gebruikt worden voor de aanmaak van educatief materiaal en investeringen.

2016: verslag

- Voor de werking van het museum werd een apart fonds opgericht waarop giften konden worden gestort.
- De overige sponsormiddelen waren onbeduidend.

2017: operationele doelen

- Bij voorrang sponsors zoeken voor de uitbouw van de culturele functie (museumwerking).
- Onderzoeken van mogelijkheden voor sponsoring van de bushcraftactiviteiten .

IV. Decretale beoordelingselementen

1. De landelijke spreiding van het aanbod en/of het publiek

Omdat bijna alle educatieve activiteiten georganiseerd worden met lokale partners, is er een grote spreiding. Zoals de vorige jaren gingen de meeste activiteiten door in de provincie Antwerpen (34% van de uren), gevolgd door Vlaams Brabant (18%), Limburg (16%), Oost- en West-Vlaanderen (telkens 15%). 2% van de uren werden gerealiseerd in het Brussels hoofdstedelijk gewest. Daarnaast werden ook een aantal activiteiten georganiseerd in Wallonië en Nederland.

Details over het aantal sessies opgesplitst per gemeente (postnummer) is te vinden op de SISCA-website.

2. Het beleid ten aanzien van de deelnemers (bestaande en beoogde doelgroepen) en de link naar het communicatiebeleid

De kengetallen over communicatie zijn terug te vinden in het verslag.

Moeilijker te kwantificeren is de impact van communicatie via de media (pers, radio en TV).

3. De samenwerking met de volkshogescholen

Er was weinig evolutie in de samenwerking met de volkshogescholen. De structurele hindernissen bleven bestaan. Toch is opnieuw concreet samengewerkt met een aantal instellingen (Waas-en-Dender, Oostende-Westhoek, Limburg, Kempen), vooral rond EDO.

4. De zorg voor professionalisering en professionaliteit

In 2016 is opnieuw meer aandacht besteed aan vorming van de professionele medewerkers. Daarbij hoort ook interne vorming en ervaringsuitwisseling.

De senior medewerkers worden omwille van hun expertise vaak gevraagd door derden, vooral de media. Zo verzorgt één van de educatieve medewerkers wekelijks het Radio 2-programma "De weekwatchers" en heeft een vast optreden in het TV-programma "Het zijn net mensen" van Vier.

5. Het aantal uren programma's

Met bijna 9000 uren programma's is ruim voldaan aan de erkenningsvoorwaarden. Details over het aantal programma's, sessies en uren is terug te vinden op de SISCA-website.

6. De netwerkvorming en samenwerking

De uitbouw van een open netwerk was één van de pijlers van de fusie. De vele nieuwe leden bewijzen dat dit een goede keuze was. Verder blijft de werking steunen op samenwerking met lokale partners, in hoofdzaak werkgroepen en verenigingen. Deze ontvangen voor hun inspanning een bescheiden financiële tegemoetkoming van 2 € per educatief uur.

De samenwerking met overheden en institutionele partners gebeurde vooral in het kader van projecten.

7. De manier waarop invulling wordt gegeven aan de culturele functie

De culturele functie kwam het sterkst tot zijn recht in de werking van het Natuurpunt Museum in Turnhout en het Bosmuseum in Groenendaal. De relatie tussen natuur en cultuur en in het bijzonder erfgoed komt ook steeds meer naar voren in de reguliere educatieve activiteiten. Zo is er in de nieuwe formule van de natuurgidscursus een sessie 'natuur en erfgoed' opgenomen.

8. De manier waarop invulling wordt gegeven aan de gemeenschapsvormende functie

Achteruitgang van biodiversiteit blijft een mondiaal en lokaal maatschappelijk probleem van eerste orde. In de educatieve activiteiten wordt een breed publiek betrokken bij deze en verwante problematieken.

Het afgelopen jaar is sterk gewerkt rond klimaatverandering. Ook rond andere duurzaamheidsthema's zijn specifieke activiteiten ontplooid: natuur en gezondheid (met bijzondere aandacht voor ouderen), voedselproblematiek (project Voedselbos), mobiliteit (voorlichtingssessies autodelen). In het bijzonder rond de zorgtuinen, de voedselbosinitiatieven en de klimaatcursussen kwamen nieuwe groepen tot stand die zich gezamenlijk verder inzetten voor educatie voor duurzame ontwikkeling.

EDO (educatie voor duurzame ontwikkeling) is geïntegreerd in de diverse vrijwilligersopleidingen (vooral natuurgids, thematische natuurgids en natuurverkennerscursussen).

9. De manier waarop in de werking rekening wordt gehouden met principes van integrale kwaliteitszorg

Integrale kwaliteitszorg werd gezien als een deel van het innovatiebeleid. Met de fusie is gestart met een doorlichting van alle interne werkprocessen, niet alleen de professionele, maar ook deze waarbij vrijwilligers zijn betrokken zijn. Parallel was er ook veel aandacht voor bestuurlijke vernieuwing, vertrekkend bij de raad van bestuur.

10. De aanpak van de diversiteit met specifieke aandacht voor interculturaliteit

Natuurpunt CVN verleende in 2016 medewerking aan de multiculturele activiteiten van 'Samen voor Natuur', met o.m. een avond over natuur en islam en een boomplantactie in Park Spoor Oost in Antwerpen.

In het zorgproject Natuurgaard De Wending te Turnhout werd samengewerkt met OKAN-leerlingen (Onthaal Klas Anderstalige Nieuwkomers) in combinatie met senioren uit het woon- en zorgcentrum.

Een project voor de inrichting van een volkstuin in samenwerking met het Turks cultureel centrum VULSAT in Beringen is verhinderd door de spanningen binnen de Turkse gemeenschap.

11. Het engagement ten aanzien van de door de Vlaamse Regering geformuleerde beleidsprioriteiten

De regering formuleerde geen specifieke beleidsprioriteiten. De doelstellingen van het beleid die onder meer tot uitdrukking kwamen in het proces naar een nieuw decreet zijn wel nauwgezet opgevolgd. Er is al naar gewerkt, uiteraard voor zover hiermee de doelstellingen van het huidige beleidsplan niet in het gedrang kwamen.

V. Overzicht bijlagen Voortgangsrapport 2016-2017 Natuurpunt CVN

Administratief Natuurpunt CVN

- ✓ Afrekening 2016 Natuurpunt CVN
- ✓ Begroting 2017 Natuurpunt CVN
- ✓ Overzicht personeelsleden 2016 Natuurpunt CVN
- ✓ Revisor- en verificatieverslag Natuurpunt CVN
- ✓ Uittreksel uit de notulen van de Algemene Vergadering van Natuurpunt CVN d.d. 18 maart 2017

Inhoudelijk Natuurpunt CVN: een greep uit het aanbod in 2016

- ✓ Flyer Maak kennis met... Portfolio Natuurpunt CVN 2016
- ✓ Flyer Cursus Klimaat en Gidsen Tienen (Project in samenwerking met de provincie Vlaams-Brabant in 6 gemeenten: Dilbeek, Leuven, Halle, Diest, Kortenberg en Tienen)
- ✓ Flyer Oproep vrijwilligers Natuurgaard De Wending: uitnodiging voor vrijwilligers voor de tuin aan het woon- en zorgcentrum De Wending. Natuur- en milieuactiviteiten met en voor senioren en diverse andere doelgroepen
- ✓ Flyer en affiche Natuurgaard De Wending wandeling: uitnodiging voor natuureducatieve wandelingen in de zorgtuin van het woon- en zorgcentrum De Wending te Turnhout
- ✓ Flyer Project Natuurtuin 'Den Hof' Kunst aan het water: natuurwandelingen voor en met senioren aan het woon- en zorgcentrum Alfons Smet Residenties te Dessel
- ✓ Flyer Voedselbos Brugge: cursus Voedselbos en opstart Voedselbosnetwerk
- ✓ Flyer Cursus Natuurgids Vlaamse Ardennen
- ✓ Flyer Cursus Natuurgids Vakantieformule
- ✓ Flyer Cursus Landbouw en natuur
- ✓ Flyer Groot Bushcraftweekend: focus op jongeren en gezinnen
- ✓ Flyer Cursus Natuurbeheer
- ✓ Flyer Open Monumentendag Natuurpunt Museum
- ✓ Flyer VELT Ecotuindagen Natuurpunt Museum en Natuurpunt tuin
- ✓ Affiche Marktdag De Wending Natuur en Welzijn: toelichting participatief werken in een zorgtuin met informatiestand
- ✓ Artikel Gazet Van Antwerpen 16 juli 2016 Project Retoer: samen met gedetineerden werd gewerkt rond natuur. De opbrengst van de workshops ging naar Open Kamp vzw
- ✓ Artikel Natuur.blad juni, juli, augustus 2016 Project Retoer